

Advies

Herontwerp Sociaal Domein
2022-2025
Ontwerp programmaplan

Adviesaanvraag en verantwoording

Op 9 november 2021 heeft het college van burgemeester en wethouders van de Gemeente Hogeveen de Adviesraad Sociaal Domein Hogeveen (Adviesraad) formeel om advies gevraagd over het herontwerp Sociaal Domein 2022-2025 en het Ontwerp Programmaplan. Op 24 december 2021 is het herontwerp sociaal Domein Hogeveen, de financiële vertaling in CONCEPT aan ons toegezonden. Bij de adviesaanvraag zijn de volgende stukken meegestuurd:

- Aanbiedingsbrief van het college van de Gemeente Hogeveen
- Concept Herontwerp Sociaal Domein 2022-2025
- Ontwerp Programmaplan “ Samen verder bouwen op een evenwichtig fundament”

Bij het beantwoorden van de adviesaanvraag is gebruik gemaakt van de volgende documenten/bronnen:

- Brief Gemeente Hogeveen.
- Concept Herontwerp Sociaal Domein 2022-2025 (hier na te noemen Herontwerp)
- Ontwerp-Programmaplan
- In de voorbereiding van het advies zijn cliënten, vrijwilligers- en professionele organisaties en geconsulteerd , zowel schriftelijk als in 3 gehouden sessies(zie bijlage 1)
- Herontwerp sociaal domein Hogeveen- financiële vertaling CONCEPT
- Advies ASDH Concept verordening Jeugdhulp Hogeveen De Wolden 2021 -14 oktober 2021
- Diverse adviezen vanaf 1 januari 2019: deze zijn te vinden op www.adviesraadsociaaldomeinhoogveen.nl

Uitgangspunt voor advisering

Bij het beoordelen van het Herontwerp Sociaal Domein 2022-2025 en het ontwerp Programmaplan is gewerkt vanuit het standpunt dat de gevraagde besparingen/herijkingen gespecificeerd zijn en dat ze realistisch en redelijk behoren te zijn.

Werkwijze

De Adviesraad heeft uit zijn midden een werkgroep samengesteld en gevraagd het advies voor te bereiden. De werkgroep is als volgt te werk gegaan:

Er is voor gekozen om een aantal cliënten, cliëntorganisaties en zorgverleners te consulteren in een drietal bijeenkomsten. Hiertoe is een lijst opgesteld met uit te nodigen organisaties.

Er zijn 40 organisaties uitgenodigd. 17 organisaties hebben gehoor gegeven aan de uitnodiging om “live” aanwezig te zijn. 7 Organisaties hebben schriftelijk hun reactie ingestuurd. In totaal hebben 41 personen deelgenomen aan de consultatierondes. Enkele organisaties hadden 2 vertegenwoordigers gestuurd.

De genodigden waren erg tevreden over de werkwijze die de Adviesraad heeft gekozen waardoor ze in staat waren hun zegje te doen en hun punten naar voren te brengen. Ze hopen bij volgende adviesaanvragen (gevraagd en ongevraagd) opnieuw een bijdrage te mogen leveren.

Raadplegen belanghebbenden

Een kenmerkend verschil met de traditionele manier van werken is dat de Gemeente Hogeveen tijdens de participatie ronde heeft geluisterd naar de inbreng van veel mensen en organisaties gedurende het proces. Men maakt dus niet een plan en luistert dan naar de mening van belanghebbenden, maar definieert eerst het gezamenlijke probleem en maakt vervolgens een plan, samen met de belanghebbenden en op basis van data uit diverse bronnen.

In de informatierondes van de Adviesraad is gebleken dat organisaties/cliënten goed betrokken zijn bij de voorbereiding van het Herontwerp. Daarmee is een belangrijke bron van informatie en suggesties voor besparingen en omdenken geopend. De deelnemers zijn ervaringsdeskundigen als cliënten of als

zorg verlenende instanties. Zij zetten graag hun expertise in en hebben allerlei ideeën hoe het anders en kostenbesparend kan. Ze willen dat graag delen met de gemeente.

De Adviesraad is blij dat een eerder gedaan advies in deze richting, nu is opgevolgd.

Hierbij dient wel te worden opgemerkt dat het de Adviesraad ten zeerste verbaast dat er, nadat zovelen door het college geconsulteerd zijn, nog zo veel reacties bij de Adviesraad zijn binnen gekomen. Dat baart ons zorgen; het kan betekenen dat de voorbesprekingen niet voldoende duidelijkheid hebben gegeven.

Het kan ook betekenen dat de organisaties er niet voldoende van overtuigd zijn dat het college, de gemeente, hiermee op de goede weg.

Juridische consequenties;

Op onderdelen verwacht de Adviesraad juridische consequenties, zoals college ook aangeeft, hoewel wij deze niet kunnen overzien.

Algemeen

Het is voor de Adviesraad een uitdaging niet te diep op uitwerking in te gaan. Veel detailuitwerkingen en uitvoeringsaspecten komen bij de verordeningen en beleidsregels aan de orde. Hiervoor hebben wij ook al veel input in de reacties bij onze sessies en schriftelijk ontvangen. De Adviesraad zal deze zeker meenemen in de behandeling van beleidsnota's en verordeningen, gevolgen van dit herontwerp, als ons hierover advies wordt gevraagd.

Het college noemt dit een herontwerp, een transformatieplan, en een paradigmashift, de Adviesraad zou dit eerder een DOOR-ontwerp willen noemen. Het is een vervolg op de bezuinigingsronden die we de afgelopen jaren hebben gehad in de Gemeente Hoogeveen. De visie op het sociaal domein is in het geheel niet her-ontworpen. Dat kan ook niet, als je uitgaat van "Op weg naar een schone lei voor Hoogeveen". Het college heeft naar het oordeel van de Adviesraad strak vastgehouden aan de opdracht van de gemeenteraad, dat er bezuinigd/bespaard moet worden, dat moet gezegd. Er is dus wel een visie maar die is aangepast op de financiële middelen.

Het beleid is dat men wil zorgdragen voor de kwetsbare inwoner maar door het implementeren van de bezuinigingsvoorstellen (besparen/herijken) wordt de sociale zorg ernstig aangetast en de voorzieningen afgebroken. Het ontwerp is financieel gestuurd.

Er staat op blz. 5 dat men ondersteuning wil verbeteren met "minder kosten", door wel eens duur uit zou kunnen pakken, niet alles kan naar lichtere hulp, en de lichtere hulp zou wel eens averechts kunnen uitpakken.

Advies

De Adviesraad adviseert om te zorgen dat financiële keuzes niet gaan prevaleren boven professionele keuzes. Met professionele keuzes wordt bedoeld dat de doelen van het bereiken van een gezond sociaal domein in goede balans moeten zijn met de financiële draagkracht.

Draagkracht = mogelijke financiële belasting

Draaglast = wettelijke toegestane zorgvraag aangevuld met (individuele of collectieve) gewenste zorgvraag.

Wij blijven bij ons oude advies om verschraling van ons lokale zorgsysteem te voorkomen en bezuinigen in een ander domein (buiten het sociale domein) te zoeken.

Het op de huidige wijze van bezuinigen zijn kleine bedragen met grote langdurige negatieve impact.

Het mag gezegd worden dat het opnemen van financiële paragraaf al aangeeft dat het "herontwerp" financieel gestuurd wordt en eigenlijk als de vierde fase bezuiniging beschouwd kan worden. Het

herontwerp zou zonder financiële paragraaf moeten worden opgesteld en een visie moeten gaan vormen op hoofdlijnen. Dit is het nu niet.

Enkele organisaties geven aan dat preventie en samenwerking ook voor hen belangrijk zijn, maar dat dat lastig wordt als ze steeds weer geconfronteerd worden met besparingen, herijkingen en per saldo minder financiële middelen. Preventie is een kostenpost terwijl het resultaat moeilijk te meten is, maar als je dit vooruitschuift dan levert het zeker nooit wat op. Ook kun je bezuinigingen niet alleen neerleggen bij cliënten.

Advies

De Adviesraad adviseert om ook met zorgverzekeraars te overleggen.

Als Adviesraad hebben wij in oktober 2021 ons advies uitgebracht over de verordening Jeugdhulp 2021. Wij hebben veel adviezen geformuleerd welke tegelijk ook van toepassing zijn op onderhavige herontwerp. Bijvoorbeeld om diverse verdragen als kaders te gebruiken en van toepassing te verklaren. Zoals bijvoorbeeld Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM), VN Verdrag Handicap en Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind

Advies

Wij adviseren om alle teksten (ook in onderliggende plannen en documenten) te kaderen en te toetsen op basis van deze verdragen. Verder adviseren wij om in dit stuk op te nemen dat met deze verdragen bij alle besluiten rekening zal worden gehouden, dat ze van toepassing worden verklaard en/of een verwijzing te maken naar deze verdragen.

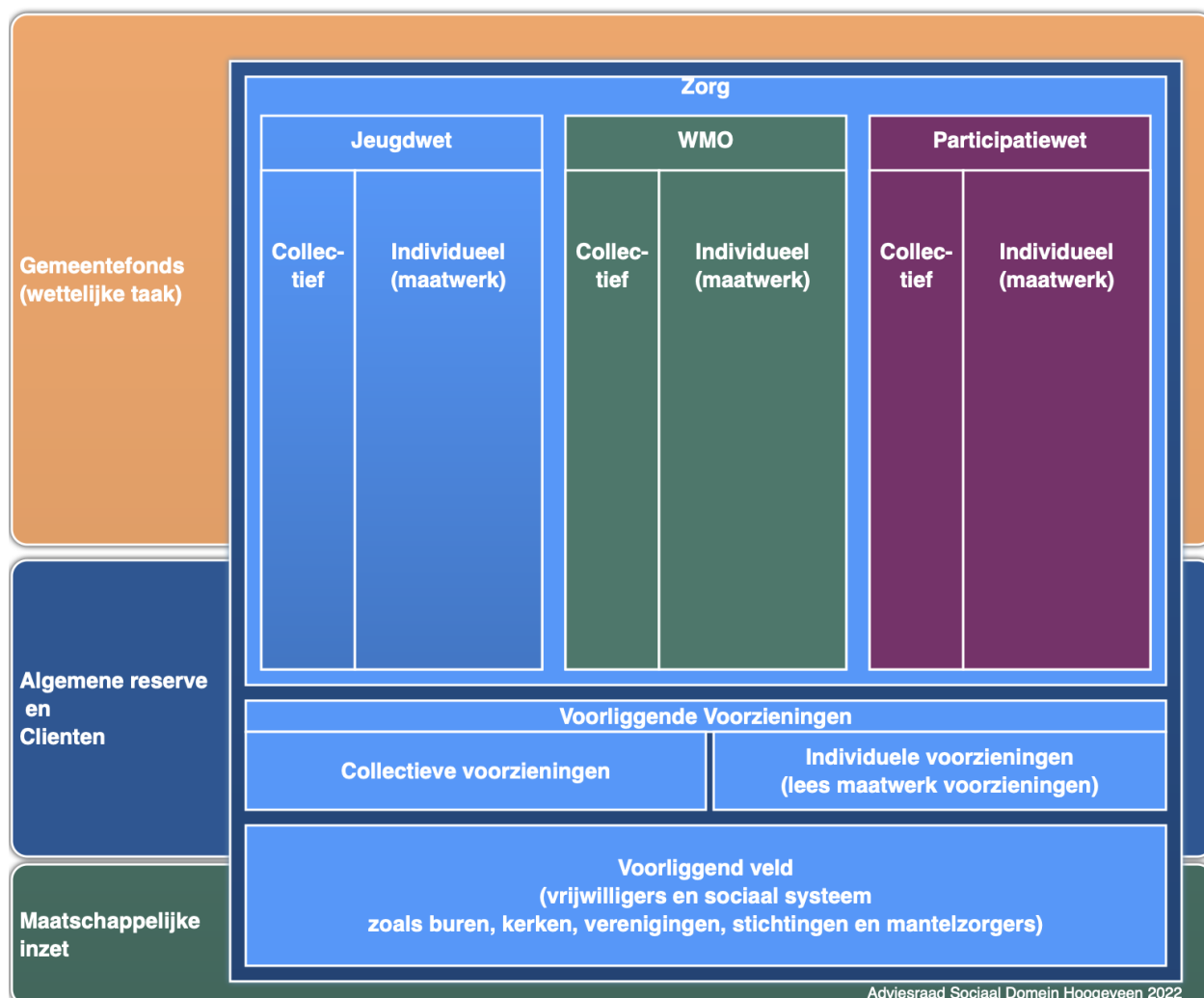
Ook adviseren wij om de transformatieopdracht en de transformatiedoelen in dit stuk op te nemen. Te weten:

- A) Het vergroten van de 'eigen kracht' van gezinnen en het sociaal netwerk;
- B) 'Normaliseren en demedicaliseren'
- C) Zo 'kortdurend en licht als mogelijk' is, maar zo 'zwaar en langdurig als nodig' is;
- D) Dat er wordt gekeken naar wat een kind en gezin 'nodig hebben voor een optimale ontwikkeling', 'minder naar waar men 'recht' op denkt te hebben'.

Ook adviseren wij om onze adviezen als input te gebruiken bij de hierna volgende uitvoeringsplannen etc.

Verder adviseren wij een lijst op te nemen met afkortingen en een betekenissenlijst van alle onderdelen en onderwerpen over het gehele domein waar dit ontwerp op van toepassing is. Dit stroomlijnt de communicatie, kan samenwerking vereenvoudigen en vermindert misverstanden en miscommunicatie.

Voorliggende veld en voorliggende collectieve en individuele voorzieningen.

Het valt ons als Adviesraad op dat veel wordt verwezen naar het voorliggend veld. Wij willen hierbij benadrukken dat dit voorliggend veld bijna geheel wordt gevormd door langdurige en bestaande en spontaan ontstane activiteiten, ontstaan vanuit de maatschappij (participatie) en de eigen verantwoordelijkheid van de medemens uit sociale aspecten en vanuit de morele plicht over het omzien naar elkaar. En dat in Hoogeveen 14% van de inwoners hun vrijwilligheid inzetten. Niet gedreven en aangestuurd door de overheid. Dit in verhouding met een normaal gemiddelde inzet van 12%. Hoeveel rek denkt het college dat er nog in het voorliggend veld zit?

Hier kan nog aan worden toegevoegd dat het Gemeentefonds nooit op korte termijn verliezen compenseert, waardoor bij verschuiving van zorg vanuit het voorliggend veld en voorliggende voorzieningen naar het zwaardere reguliere zorgveld een nog grotere druk wordt gelegd op de Algemene reserves op korte termijn. Een ruimte die we niet hebben.

Het college zou juist heel veel belang moeten hechten aan die voorliggende velden omdat dat iets zegt over de veerkracht van je inwoners, over de cohesie in je samenleving en de onderlinge solidariteit, kortom: de veerkracht en de bereidheid om naar elkaar om te zien.

Misschien toch de werkwijze die in Hollandscheveld succesvol is, proberen uit te rollen in andere dorpen en wijken, al is geen dorp of wijk hetzelfde. Dus maatwerk.

Het is onze overtuiging dat de ondersteuning van dit soort processen de (jeugd) zorg op den duur altijd goedkoper zal blijken te zijn.

Als u (college) als overheid (door-)verwijst naar het voorliggend veld om zo de reguliere zorg en de voorliggende voorzieningen te ontzien en daarop te besparen, heeft u vanuit deze rol dan niet enige Ketenvaantwoordelijkheid?, zo vragen wij ons af.

Leiden bezuinigingen op het voorliggend veld en voorliggende voorzieningen op korte termijn niet tot hogere kosten in het "achterliggend veld" in casu de reguliere zorg? De Adviesraad heeft hier in vorige adviezen ook al op gewezen. (B.v. Mantelzorg Vitaal)

In de financiële paragraaf (bijlage 8) geeft het college al aan dat er meerdere risico's aan de voorgestelde besparingen kleven. Zoals het college al aangeeft, zijn er wel voldoende vrijwilligers.? En zijn ze er wel dan adviseert de Adviesraad dat er voldoende (professionele) ondersteuning is. In vorige adviezen hebben we al aangegeven dat men er van uit kan gaan dat dan op de langere termijn een beroep zal moeten worden gedaan op zwaardere hulp(zorg).

Stapeling van zorg/hulp

Er wordt gerefereerd aan stapeling en dat dit vaker voorkomt in Hoogeveen. We willen hierbij opmerken dat samenwerken centraal moet staan en stapeling an sich hierbij een goede insteek is mits aanbieders het zorgaanbod maar goed afstemmen en er centrale regie is. Bovendien voorkomt dit volgens ons ook administratieve lasten in de jeugdzorg en kosten. Samenwerking moet geen doel op zich worden.

Advies

De Adviesraad adviseert om als gemeente de centrale regie te nemen.

Kwaliteit

Gesteld wordt dat de voorstellen uit dit herontwerp kunnen worden verwezenlijkt zonder de kwaliteit van zorg aan te tasten. Dit wordt echter nergens onderbouwd. Wat we wel zien, is een verschuiving van taken naar mantelzorgers, vrijwilligers en sociaal netwerk. Wij hebben in het Programmaplan geen garantie aangetroffen dat door die verschuiving van taken die mantelzorgers, vrijwilligers en dat sociaal netwerk niet overbelast raken. Wij maken ons daarover zorgen omdat we bang zijn dat gezinnen en kinderen in de knel, overbelast of zelfs beschadigd kunnen worden. Hierbij moet ook gedacht worden aan de gevolgen die ontoereikende zorg kan hebben op de ontwikkeling van kinderen/jongeren. Ontoereikende zorg nu kan ervoor zorgen dat jongeren niet optimaal kunnen meedoen op school en dit heeft verreikende gevolgen.

Advies

De Adviesraad adviseert met klem dat het steunpunt Mantelzorg en Mantelzorg Vitaal behouden moet blijven. In eerdere bezuinigingsronden hebben wij hiervoor goede argumenten gegeven. Ook een steunpunt Vrijwilligers is van het grootste belang. Ook de door ons in eerdere adviezen genoemde verwijzing naar hulp door clientondersteuning is van het grootste belang.

Om te bezuinigen wordt gekeken naar de verschillende financieringsstromen, zoals de WMO, WLZ ...etc. Het lijkt erop dat iedereen probeert de kosten naar een andere stroom te leiden (afschuifstelsel). De Adviesraad vreest dat dit ten koste gaat van de cliënt niet en – is macro gezien – niet in het belang is van het niveau van de landelijke zorguitgaven.

Advies

De Adviesraad adviseert om te werken vanuit het principe; "wat is het beste voor de cliënt."

De Adviesraad is van mening dat wanneer wij allen in Nederland weer meer vertrouwen in elkaar zouden hebben, zonder naïef te zijn, wij héél veel kosten kunnen besparen. Laat Hoogeveen hierin vooruitstrevend zijn en deze stap maken: Minder administratie, minder managers/middenkader betekent aanzienlijk minder kosten. Dit geldt zeker ook voor de zorg. Minder controle-niveaus, is "méér handjes aan het bed". Daarmee helpen wij daadwerkelijk de kwetsbare inwoners. Kwestie van Omdenken.

Maatwerk;

De Adviesraad heeft in al haar adviezen steeds aangegeven dat de zorg maatwerk moet zijn. Het is niet langer zo dat je 'er recht op hebt'. Maar het moet zo zijn, dat de zorgvrager die zorg ontvangt die hij/zij nodig heeft. Het daadwerkelijk uitvoeren van deze richtlijn zou consequent toegepast moeten worden. 'Algemeen voorliggende voorzieningen' is iets anders dan maatwerkvoorziening. Het moet niet "in plaats van" zijn, maar **én - én**. Beiden zijn noodzakelijk.

Advies

De Adviesraad adviseert dit "en -en" mee te nemen in de uitvoeringsprogramma's.

Zorg naar inkomen

Wij staan achter de oproep van de Drentse gemeenten om "zorg naar inkomen" weer in te voeren. Voor zover dat binnen de rechtmatigheid geoorloofd is, zou de zorg daarop gebaseerd moeten zijn. Het is buiten de scope van de gemeente, maar het principe van "de eigen bijdrage van € 19,- per maand voor ieder huishouden dat Wmo-hulp via de gemeente vraagt" zou teruggedraaid moeten worden. De Adviesraad is blij dat daar nu werk van is gemaakt.

Inhoudelijke reacties op herontwerp

De Adviesraad heeft met de deelnemers in de informatierondes, het voorgestelde per hoofdstuk besproken. Voor onze gesprekken was het een handicap dat de financiële vertaling er nog niet was. Het was op deze manier niet te overzien wat de consequenties van dit plan waren, voor de samenleving en de organisaties. Ook heeft het ons verbaasd dat er zo'n hoeveelheid aan reacties is binnengekomen van ook organisaties die bij de voorbesprekingen ook aanwezig zijn geweest.

Opmerkingen

Hoofdstuk 1 Samenvatting

"Transformeren en kosten verminderen horen bij elkaar":

De Adviesraad is het niet met het college eens. Het college hanteert dit klaarblijkelijk als uitgangspunt. Maar de Adviesraad is van mening dat transformeren heel goed mogelijk is zonder de kosten te verminderen en andersom. Beide grootheden zijn wat ons betreft niet onlosmakelijk met elkaar verbonden. Bovenaan blz. 9 is dit wel duidelijker aangegeven.

Transformeren en kosten verminderen: Er staat beschreven "... we zo min mogelijk kwaliteit willen verliezen". Hier staat met zoveel woorden dat het college accepteert dat een zekere mate van kwaliteit verloren gaat.

Advies:

Hier zou moeten staan: "... we willen géén kwaliteit verliezen".

Advies:

In het algemeen is het advies om blz. 5 concreter te beschrijven.

2.4 Input gemeenteraad

Quote: "Dit jaar heeft de gemeenteraad de taakstellingen voor het sociaal domein vastgesteld. Deze besparingen lopen door in volgende jaren. Daarbij is geconstateerd dat het moeilijk is om verder te besparen op het sociaal domein zonder offers van inwoners die het al moeilijk hebben. Het herontwerp gaat in op de mogelijkheden die er zijn om toch financiële keuzes te maken die de inhoud niet of nauwelijks schaden. "

De Adviesraad maakt zich hier grote zorgen over. Aan de ene kant zegt het college dat het moeilijk is te besparen zonder offers van kwetsbare burgers, en aan de andere kant gaat men financiële keuzes maken die niet of nauwelijks schaden. Wij wijzen nogmaals op wat wij hierboven schreven over 'kwaliteit verliezen'

Advies:

Maak deze quote voor iedereen duidelijker.

2.7 Vervangen van beleidsnota's

De Adviesraad wil bij nadere uitwerking van Programmaplan in beleidsregels en verordeningen steeds betrokken worden.

3.2 Leidende principes

De Adviesraad kan zich in het algemeen vinden in de leidende principes. Wat betreft principe 3 "In onze dienstverlening staat centraal wat de inwoner nodig heeft": dit is voor ons de belangrijkste.

Wat betreft principe 7; "We blijven binnen de financiële kaders": deze kaders zijn weliswaar door de gemeenteraad gesteld, maar met de kennis van toen. De Adviesraad hoopt dat de gemeenteraad, met de kennis van de financiën nu, anders tegen een aantal zaken in het sociaal domein zal aankijken.

Advies

Er is voor de Adviesraad nog een leidend principe, deze zetten wij op 1:

Leefwereld centraal

De inwoner/het gezin/het kind/de jongere in het dagelijkse leven vormt het uitgangspunt voor de ondersteuning en voor beleidsontwikkeling

4.3 Sociale basis: doen wat werkt!

Een mooi uitgangspunt in paragraaf 4.3. Vraag is wel hoe we met elkaar bepalen en monitoren wat werkt. Dit vraagt om goede afspraken over data-verzameling en data-analyse bij de diverse ketenpartners, met respect voor AVG.

Advies

De Adviesraad adviseert om b.v. data over POH Jeugd bundelen of werkwijze regie op 3 (item bestuurlijk transformatie akkoord Drenthe) te onderzoeken of dit ook werkt voor Hoogeveen.

De rol van stichting Welzijnswerk (SWW)

Quote College: “SWW heeft een rol en taken voor kwetsbare inwoners. SWW is daarmee de belangrijkste schakel tussen geïndiceerde zorg, de gemeentelijke toegang (en de andere verwijzers van jeugdhulp) en de sociale basis als het gaat om mensen vanaf vier jaar (tot vier jaar heeft de GGD die rol). Om voor iedereen (inwoners, gemeente en partners) duidelijk te maken welke rol SWW speelt, gaan we de positie en de rol van SWW verduidelijken en versterken.”

Advies

De Adviesraad adviseert om juist de rol van SWW te versterken in plaats van, zoals in de Uitvoeringsagenda staat, een deel van de preventie te schrappen, met de daarbij behorende financiële middelen

4.5 Toegang

De toegang heeft een verwijzfunctie enerzijds naar zorgaanbieders en anderzijds naar de ‘Sociale basis’: eigen kracht, omgevingskracht, het preventie-aanbod en voorliggende voorzieningen. Daarom is het belangrijk dat de toegangsmedewerkers kennis hebben van het complete aanbod en de contactpersonen in de sociale basis en van het aanbod aan maatwerkvoorzieningen.

Advies

De Adviesraad adviseert dat dit heel duidelijk aangegeven wordt omdat in de reacties die wij hebben gehad wordt aangegeven dat dat lang niet altijd zo is.

Hoogeveen, 10 januari 2022

Bijlage 1: Deelnemers adviesvoorbereiding Herontwerp Sociaal Domein

De Trans	Seniorenplatform
GGZ	Zorgzaak
Logopedie	St. Leergeld
RENN4	VNN
Sport Drenthe	SWW
Yorneo	Domesta
Accare	Bibliotheek
Cosis	Actium
Contactpunt Mantelzorg	
Dorpscoöperatie Hollandscheveld	
ANBO	
KBO Katholieke Bond v Ouderen	
PCOB	